

zboljšanje otroške prehrane imeti stalno pred očmi. Dalje ne navajamo tu niti grobih nepravilnosti v pogledu dojenčkove prehrane, kot je n. pr. za razredčevanje mleka neprekuhana voda, potem v alkohol namočena dudka itd. itd. S temi pojavi zaostalosti se medicinske sestre borijo. Menimo pa, da je odprava takih in podobnih nepravilnosti uporno uvajanje pravilne prehrane, zlasti doje-
cinske sestre. uporno uvajanje pravilne
sti in ugleda vsake medi-

Prepričani smo, sodobnim in enotnim Le-te namreč se bodo nega pouka mladih in teh napotkov naše s raznih tečajih in pr dualen praktični pouk pozabiti, da moramo temeljito utrditi, ker vprašanja, kot je zdi

veliki meri doprinesla k elu otroških posvetovalnic. i uvedbo stalnega praktič- Prav tako bodo na osnovi ale prehrano dojenčka na orale vzeti tudi za indivi- wancev. Ob tem ne smemo abicam in ga med njimi k reševanju tako važnega nčkov.

Ves zadevni trua se bo kaj malo obovestoval in bo zlasti viden v padanju obolenj in smrtnih primerov med dojenčki. Uspehi v tej smeri pa so po vseh izkušnjah najvernejše zrcalo za dejavnost medicinske sestre.

Šolske kuhinje

Referat s posvetovanja, ki ga je v decembru 1955 sklicala Zveza ženskih društev Jugoslavije v sodelovanju s Svetom društev za skrbstvo otrok in mladine ter Združenjem vzgojiteljev Jugoslavije

Nata Hadžić

Nova smer gospodarske politike, ki jo je napovedal Maršal v poslednjem referatu na plenumu Socialistične zveze Jugoslavije, mora težiti za tem, da se družini delovnega človeka v naši deželi zboljša življenjski standard.

Poleg proizvodov široke potrošnje, ki naj pomagajo našemu delovnemu človeku do boljšega življenja in mu olajšajo gospodinjstvo, so pa v tem prizadevanju našega gospodarstva še drugi elementi za ureditev in olajšanje vsakdanjega življenja v družini.

Naše družbene organizacije skupno proučujejo vsa ta vprašanja in aktivno delajo za njih rešitev. Da bi pa uspeh bil čim popolnejši, je potrebno, da se k temu delu pritegnejo šolski odbori, prosvetne ustanove, komune in vse institucije, ki jim je do reševanja teh problemov. Naš novi komunalni sistem upravljanja zahteva sodelovanje vseh množičnih organizacij, to pa pomeni, da se morajo angažirati tako državljani kakor komune. Organizacije so one, po katerih pridejo do izraza želje in potrebe državljanov in ki morajo, povsem razumljivo, tudi začeti z delom za reševanje problemov v zvezi z vsakdanjim življenjem delovnih ljudi. Če s tega vidika presojava delo naše ženske organizacije, vidimo, kako upravičen je njen obstoj in kolikega pomena je njen doprinos pri reševanju vrste problemov, ki so življenjske važnosti za naše državljane. Zveza ženskih društev v zadnjih letih ne razvija le svoje priz-

devnosti za ta vprašanja, ne upravičuje le potrebe za obstoj svoje organizacije, temveč je čedalje bolj očitno, da bi se marsikatera vprašanja brez te organizacije sploh ne bila načela, dostikrat morda tudi ne rešila.

Delo za napredek gospodinjstva v naši deželi, delo, s katerim se že dalj časa pečajo naše množične organizacije z Zvezo ženskih društev na čelu in so se z njim poleg že omenjenih uveljavile konkretne in zelo uspešne dejavnosti, mora pomagati naši družini, da čimbolj urejeno živi svoje domače življenje. Ravno to pa bo v občutni meri sprostilo tudi naše žene, da bodo lahko sodelovale v gospodarstvu in družbenem življenju. Da bi naša delovna žena lahko obenem vzgajala svoje otroke, si naše družbene organizacije skupno z ustreznimi institucijami prizadevajo, da se vzpostavi čim širša mreža raznih ustanov, namenjenih za preskrbo otrok.

Ena izmed važnih dejavnosti v tem planu je delo za organiziranje čim večjega števila šolskih kuhinj, ki so postale najbolj pereče vprašanje. Posebno prizadevni so bili v tej smeri Zveza ženskih društev, Društva prijateljev mladine, Rdeči križ in drugi. Institucija šolskih kuhinj ima v naši deželi že določeno tradicijo. Že pred vojno smo imeli kuhinje za siromašne otroke na Hrvatskem, v Srbiji itd. Po navadi jih je organiziral Rdeči križ ob podpori nekaterih tamkajšnjih dobrodelnih društev. Te kuhinje so imele značaj nekakšnih ubožnih kuhinj, kakor je tudi Rdeči križ imel značaj organizacije za uboge. Tudi po vojni smo med našimi ljudmi naleteli na pojmovanje, obremenjeno s to tradicijo, da so šolske kuhinje podoba siromaštva, obenem pa so tudi v Rdečem križu videli temu ustrezno organizacijo. Seveda je pa dobro poznana današnja vloga Rdečega križa, ki ustreza socialističnim odnosom v družbi. Rdeči križ je široko zajeta množična organizacija, ki ima v svojem programu dviganje zdravstvene in prosvetne ravni našega ljudstva, mobilizacijo širokih plasti naših državljanov v borbi za zdrav naraščaj, v borbi proti alkoholizmu, posebno pa v naporih za prosvetljevanje naše vasi. V ta namen vlaga Rdeči križ veliko sil in materialnih sredstev. Posebej bi nekaj pripomnili k mnenju, ki je prevladovalo glede šolskih kuhinj in to v takem smislu, kakor da imajo te kuhinje samo po siromašnih deželah. Znano je pa dejstvo, da imajo šolske kuhinje skoraj po vsem svetu vse od Ceylona pa do dežel z izredno visokim standardom, do Danske in Švedske. Na Švedskem, v deželi z velikimi materialnimi sredstvi, z visoko omiko prebivalstva, posebno pa z visokim družbenim standardom, ima vsaka šola kuhinjo, v kateri sleherni dijak, ne glede na premoženjske razmere domače družine, dobi popoln topli obrok, da ne govorimo o kuhinjah, kjer dobivajo otroci dopolnilne obroke. Razen tega so pri teh kuhinjah prostori, kjer se otroci učijo in delajo šolske naloge, kakor tudi kopalnice, kjer se kopljejo, tako da so otroci ves dan preskrbljeni, medtem ko so njih starši v službi ali zadržani kje drugod.

V naši deželi smo leta 1955 imeli skoro po vseh republikah široko mrežo šolskih kuhinj, kjer so otrokom delili malico, pripravljeno z živili, ki jih dobivamo iz pomoči Care (izgovori ker; Cooperative for American Remittance to Europe = Zadruga za posredovanje ameriških darilnih pošiljk Evropi). V teh kuhinjah delijo za malico posneto mleko, maslo in mast. Toda zelo malo ali skoraj nič ni primerov, da bi ta živila predelali, da bi otroci dobili okusnejši ali kvalitetnejši obrok, temveč dajejo po navadi kruh ali žemljo, namazano z maslom ali mastjo, in prav slabo pripravljeno mleko. Iz beograjskih šol imamo podatke, da otroci tega obroka ne jemljejo radi, ker je slabo priprav-

ljen, tako da gredo v nič ogromne količine tega materiala. Tudi nimamo podatkov, kaj se dela s tem uničenim materialom. Ker je pogoj za razdelitev tega materiala, ki ga dobivamo iz pomoči Care, da obstoje ustanove, v katerih se bo delil, naletimo pri razdelitvi materiala tu pa tam na precejšnje težave in celo na nepravilnosti. Organizacija beograjske univerze je veliko razpravljala o tem, kako bi se po fakultetah organiziral zajtrk iz dobljenega materiala. Vendar jim ni uspelo, da bi to izvedli, temveč so material, ki ga je univerza dobila za izboljšanje hrane študentom, razdelili študentom samim. Pozneje so pa ta material lahko dobili na trgih in v privatnih slaščičarnah, prodajali so ga celo pleskarjem, ki mleko v prahu dajejo med belež. V Sloveniji pa so univerzitetni študentje s tem materialom organizirali pripravljanje zajtrka, ki ga je dobil vsak študent. Toda ne glede na vse te grobe nepravilnosti po naših šolah je to edina dopolnilna prehrana za mladino. Skoro po vseh republikah se dela za organizacijo teh mlečnih kuhinj in te so zdaj ustaljena oblika pomoči otrokom.

V Sloveniji je bilo v aprilu 1955 453 šolskih kuhinj s 45 555 koristniki. Od preteklega leta je število koristnikov naraslo za 15 tisoč. Neposredno kontrolo nad šolskimi kuhinjami so imeli referenti, ki so navadno bili tajniki Mednarodnega dečjega fonda. Ker zaradi prevelikega števila šol niso zmogli svojega dela na terenu, so se omejili na administrativno delo v pisarnah. Posledica takega poslovanja so bila zapuščena skladišča, kjer se je mleko kvarilo v odprtih sodih, malice so bile neokusno pripravljene in ugotovile so se zlorabe. Toda kljub vsemu temu se domneva, da so šolske kuhinje pripomogle do ogromnih uspehov v izboljšanju zdravstvenega stanja dijakov. Vsekakor drži, da je tudi tak šolski obrok za otroke veliko večje koristi kakor letovanje. Šole, ki niso organizirale mlečnih kuhinj, se izgovarjajo s pomanjkanjem prostorov. Res je, da je veliko število šol starih in v zgradbah s premajhno zmogljivostjo, zlasti nimajo možnosti za vskladiščenje hrane, res pa je tudi, da bi se ob nekoliko večji prizadevnosti prostori lahko kako adaptirali ali z manjšimi investicijami uredili celo v privatnih hišah. Nadalje je v Sloveniji kakor sploh v vsej deželi isti problem tudi, kar se tiče pomanjkanja posode za pripravo in razdelitev obrokov.

Po podatkih, ki z njimi razpolagamo, kot smo že prej rekli, velik del otrok nerado jemlje ta obrok zato, ker ni predelan, ampak ga vsak dan dobijo v isti enolični obliki. Dogajalo se je, da so določene količine te hrane našli po dvoriščih, kamor so jih metali otroci, po nekaterih šolah pa je z namazanimi kosmi kruha bila zamašena celo kanalizacija itd.

Iz podatkov je razvidno, da je za otroke določena količina masti bila večja, kot jo more otroški organizem dnevno potrošiti. Razen tega nad količinami hrane, ki so jo delili in pošiljali okrajem, ni bilo nobene družbene kontrole, še manj kontrole je bilo pa nad uporabo tega materiala. Po okrajih se je nepravilno vskladiščena hrana kvarila, niso vedeli, kaj bi z njo; na drugi strani pa se na okrajih niso pobrigali, da bi dobili sredstva za transport hrane in so, posebno ko so jo že imeli v skladišču, od nje bežali, ker so jo smatrali za breme, ki se ga ne morejo znebiti. V takih okoliščinah niso iskali pomoči množičnih organizacij niti je niso nudile množične organizacije same. Okrajem, ki te hrane niso mogli sprejeti, je ta pomoč prišla od nekod, z nevidnega mesta v deželi, drugim okrajem, ki so jo potrebovali in ki so jo zahtevali, pa se ni poslala v zadostnih količinah, n. pr. Leskovac, Bor itd. In zares, danes, ko izdajamo ogromne devize za uvoz masti, moke in drugih potreb za prehrano

ljudstva, propadajo na drugi strani velike množine ravno te hrane, ki smo jo dobili v pomoč. Kolikšen materialni učinek bi bil, če bi se ta hrana delila s pomočjo družbenih organov načrtno in po potrebi in možnosti porabe, vidimo na enem primeru. LR Srbija je dobila za otroške kuhinje samo za prvo polletje šolskega leta 1955/56 živil (maslo, sir, olje, mast in mleko) v vrednosti 79 298 930 din po naših tržnih cenah. In ta velika sredstva je delila administracija sama, ki dostikrat niti v administrativnem pogledu ni bila dovolj odgovorna za to delo.

Iz tega vidimo, da se do pred kratkim zavzemanje Sveta za zdravstvo in Sveta za prosveto za vprašanja dijaške prehrane pod družbenimi organizacijami ni izkazalo. Po podatkih higienskih zavodov in šolskih poliklinik vidimo, da se nepravilna prehrana šolskih otrok kaže na njihovem zdravju. Od otrokove prehrane je odvisna njegova odpornost proti boleznim, zlasti proti nalezljivim boleznim, kakor tudi njegova sposobnost za delo in učenje. Otrokova prehrana v času njegovega šolanja je osnovnega pomena, ker se njegov organizem tedaj razvija, obenem pa se veliko troši pri šolskem delu in igri. Zato je njegovo prehrano treba tako uravnati, da mu šola in njegov telesni razvoj ne ogrožata zdravstvenega stanja.

(Konec prihodnjič)

Glivična obo

Velik razvoj bal ter vedno nova spc povzročiteljev oboli glivice pri iskan; obolenj iz središča kot enim stoletjem so glivice lahko v; povrhnje kože, poz tudi misel, da bi mogle biti glivice vzrok tudi drugih — globljih in resnejših obolenj. Toda še dolgo potem so zlasti zdravniki splošne prakse bili mnenja, da se medicinska mikologija — to je veda o glivicah in plesnih — nanaša le na kožna obolenja, da je torej izključno področje dermatologov. V zadnjih desetletjih pa opisujejo različni avtorji vedno več primerov generaliziranih glivičnih infekcij, ki so se kazale v zelo raznolikih kliničnih slikah.

Med prvimi so spoznali aktinomikozo. Poleg človeka lahko oboli za to infekcijo

liko število domačih in divjih ži-
ajbolj pa je znana pri govedu in
u. Prvi primer so opisali že v drugi
devetnajstega stoletja, povzroči-
aktinomiceto — pa se je posrečilo
ati šele pred koncem istega sto-
vilkroorganizem tvori zelo tanke
te, ki se razveščujejo in odcepljajo.

ščih uspeva le v anaerobnih pogo-
jih. Poznamo pa tudi aerobne forme, ki so
jih v začetku šteli k isti skupini, pozneje
pa so jih dali v posebno podskupino No-
cardia. Pri nokardiozah prednjačita pul-
monalna in cerebralna lokalizacija, med-
tem ko se aktinomikozo najčešče lokali-
zira na predelih blizu ust, torej na obrazu
in vratu. Možne so pa tudi pljučne in čre-
vesne forme.

Med lokaliziranimi in tudi med sistem-
skimi glivičnimi obolenji je najbolj raz-
širjena pa tudi najbolj poznana moniliaza.
To ime dajemo akutnim, subakutnim in
kroničnim afekcijam, ki jih povzročijo Can-